

Komunitní služby a instituce

Historie I.

- **Raný středověk** – církevní instituce pomáhající chudým a starým lidem, později chudobince, starobince, klášterní a městské oše. domy
- **12. stol.** – špitály provozované církevními řády – více sociální než léčebná funkce – poskytovaly nocleh, stravu a odpočinek chudým a starým lidem
- **17. stol.** – první klasické nemocnice – léčebná funkce (rozvoj přírodních věd a medicíny)

Historie II.

- **18.-19. stol.** – vznik farních chudinských zařízení pro nezaopatřené, nemohoucí, chudé a staré lidi, o které se musela postarat každá domovská obec = vznik institucionalizované péče
- **Meziválečné období** – činnost sester československého Červeného kříže – první přímá komunitně zaměřená oše. péče (středem zájmu děti, chudí nemocní a staří lidé); systematicky prováděna oše. a zdravotní služba v rodinách; preventivní péče, léčba a odborná vyšetření

Historie III.

- **Období po 2. světové válce** – masivní rozvoj ústavní péče zaměřený především na materiální a sociální zabezpečení; ošetrovatelská péče byla v rámci sekundární zdravotní péče (Semaškův model zdravotnictví*)
- **r. 1989** – výraznější změny ve prospěch komunitně orientované zdravotní a ošetrovatelské péče v souvislosti se vznikem a rozvojem domácí péče

*Semaškův model zdravotnictví

- Veškerá zdravotnická zařízení jsou majetkem státu
- Zdravotnictví je financováno z příjmu státu prostřednictvím státního rozpočtu
- Zdravotnictví se považuje za odvětví národního hospodářství a je centrálně plánováno
- Zdravotnické služby se poskytují „bezplatně“
- Zdravotničtí pracovníci jsou státní zaměstnanci a jsou placeni formou mzdy
- Zdravotnictví se pokládá za neproduktivní odvětví, což má za následek nízkou ekonomickou prioritu

Komunitní zdravotní služby a instituce

- Primární lékaři pro dospělé
- Primární lékaři pro děti a dorost
- Agentury komplexní domácí péče
- Ambulantní gynekologové
- Stomatologové
- Lékařské služby první pomoci
- Komunitní ošetrovatelské ústavy
- Stacionáře a centra pro specializovanou péči

Komunitní sociální služby a instituce

- Pečovatelská služba
- Osobní asistence
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Odlehčovací služby
- Domovy pro seniory

a dále...

- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Azylové domy
- Domov na půl cesty
- Zařízení pro krizovou pomoc
- Terapeutické komunity
- Sociální poradny
- Sociálně terapeutické dílny
- Občanská sdružení
- Církevní organizace
- ...

Komunitní zdraví

Charakteristika komunitního zdraví

Zdraví je jedním z předpokladů šťastného a tvořivého života jedinců nebo celých společností či komunit.

Je výsledkem působení mnoha činitelů kladně ovlivňujících život: hospodářských, ekonomických, sociálních, kulturních a zdravotnických, prostřednictvím kterých společnost nebo komunita chrání a přímo nebo nepřímo upevňuje zdraví svých členů.

Definice zdraví

Zdraví je dle SZO (WHO) definováno jako:

Stav plné tělesné, duševní a sociální pohody a nikoli jen jako nepřítomnost nemoci či vady.“ (1948)

Zdraví jedince v komunitním ošetřovatelství

- **Podpora zdraví** – dle WHO je to proces, který umožňuje občanům a členům komunit lépe kontrolovat své zdraví a tak přispět k jeho zlepšení.
- **Prevence** – péče o zdraví především zdravých lidí. Hlavním posláním je předcházení a zabránění vzniku choroby a poruch zdraví. Cílem prevence je chránit zdraví a podporovat pozitivní rozvoj a zlepšení duševních a fyzických schopností lidí. Prevence má být komplexní, včasná, soustavná a účelná s ohledem na potřeby členů komunity.

- **Výchova ke zdraví** – komplexní pojem, charakterizovaný v první řadě daným interdisciplinárním medicínským oborem, ale zároveň také musí akceptovat rovinu výchovně-vzdělávací činnosti, zaměřenou na aktivní postoj ke zdraví, zvyšování vědomostí a poznatků z oblasti zdraví, rozšiřování péče o zdravý způsob života lidí a tvorbu zdravého životního prostředí s cílem zvyšovat kvalitu života.

Národní a mezinárodní programy zaměřené na zdraví v komunitním ošetřovatelství

Základním cílem programů zdraví je zlepšit zdravotní stav obyvatelstva a vytvořit mechanismy a metody integrované prevence, kontroly chorob a podpory zdraví.

Mezi programy patří:

- WHO: Zdraví 21 - Zdraví pro všechny

- Školy podporující zdraví

- Zdravé města

- Zdravé pracoviště

- Národní program podpory zdraví (Slovensko)

- Komplexní program prevence HIV/AIDS
- MONICA – program zaměřený na monitorování rizikových faktorů KVS onemocnění
- CINDI – boj proti neinfekčním onemocněním (KVS, onkologická onemocnění)
- ORATEL – zaměřený na hygienu DÚ u dětí – orální zdraví
- CÉZAR – sledování prašnosti ve vybraných městech ve vztahu ke zdraví populace
- LEMON – vzdělávání sester a ošetřovatelství

a další...

Použitá literatura

- BÁRTLOVÁ, Sylva a spol. *Komunitní ošetřovatelství pro sestry*. 1. vyd. Brno. NCONZO 2010. 154 s. ISBN 978-80-7013-499-3 (str. 15-16)
- JAROŠOVÁ, Darja. *Úvod do komunitního ošetřovatelství*. 1. vyd. Grada Publishing a.s., 2007. 99 s. ISBN 978-80-2472-150-3 (str. 31-35)
- KRÁTKÁ, Anna; ŠILHÁKOVÁ, Gabriela. *Ošetřovatelství v komunitní péči*. 1. vyd. Zlín. UTB ve Zlíně, 2008. 160 s. ISBN 978-80-7318-726-2
- MZČR. *Zdraví 2020* [online]. ©2010 [cit. 2014 – 16-12]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci_8690_3016_5.html
- SZŠLUČENEC. *Programy na podporu zdraví* [online]. ©2013. Dostupné z: <http://www.szslucnalc.sk/sites/default/files/.joe/nagy/prezentacie-1/Programy%20na%20podporu%20zdravia.pdf>